

جزء و کارآمد پایگاه سیا است که در رویدادهای تبریز نقش مهمی داشته است.

اسناد سازمان سیا، ص ۱۴۴

سرهنک نصیری در محبس

تا پایان روز ۲۵ مرداد، عده زیادی از جمله نعمت‌الله نصیری و باتمانقلیچ در زندان بودند. این دو از کثرت ترس قادر به غذا خوردن نبودند. نصیری مرتب می‌گفت: «خودش فرار کرد ما را گیر انداخت.»

خاطرات من سرهنک حسینقلی سررشته (یادداشت‌های دوره ۱۳۳۴-۱۳۱۰)، ص ۱۱۲-۱۱۱

جان فاستر دالس - وزیر خارجه آیزنهاور

جان فاستر دالس وزیر خارجه دولت آیزنهاور: «محال است که ما بگذاریم که قضیه‌ای ملی شدن نفت صورت بگیرد زیرا اگر شما بتوانید با ملی شدن نفت در این موقع تمام کارها را در دست بگیرید تکلیف ما با کشورهای امریکای لاتین و کشورهای عربی چیست؟»

تاریخ شفاهی انقلاب اسلامی ایران، ص ۱۱۴

آیت‌الله کاشانی و رد هر گونه دخالت خارجی

بخشی از مصاحبه کینگزلی مارتین سردبیر نیو استیسمن با آیت‌الله کاشانی در ۵ دی ماه ۱۳۳۰:

س - آیا آیت‌الله تصور نمی‌کنند که هر گونه کمک امریکا برای بهره‌برداری از منابع نفت ایران و حتی همین اصل چهارم ترومن اگر عملی شود ایران را به طرف غرب و سیاست دول غربی بکشد؟

ج - مردم ایران با هر رنگ و هر نوع اعمال نفوذ هر سیاست خارجی به شدت مخالف است و اما از اصل ترومن هم تاکنون چیزی جز حرف دیده نشده است. تمام طبقات کشور ما یکدل و یک جهت با اعمال نفوذ سیاست‌های خارجی مخالفند و زیر بار هیچ نفوذ خارجی نخواهند رفت و هر گونه کمکی که به کشور ما بشود در صورتی ممکن است مورد قبول ملت واقع شود که اعمال نفوذ سیاسی به دنبال نداشته باشد.

مجموعه‌ای از مکاتبات، سخنرانی‌ها و پیام‌های آیت‌الله کاشانی، ج ۲، ص ۱۰۰

روزولت و کتاب کودتا در کودتا

سه شنبه ۲۰ اردیبهشت ۱۳۵۵. شرفیابی... کرمیت روزولت عامل سیا که در سرنگونی دولت دکتر مصدق در مرداد ۱۳۳۲ دست داشت در نظر دارد کتابی درباره کودتا منتشر کند. گزارش دادم که کتاب را بررسی کرده و آن را بسیار نامطلوب یافته‌ام. شاه را به عنوان شخص متزلزل به تصویر درمی‌آورد، که تحت فشار روزولت مجبور به گرفتن تصمیمات حیاتی شد، به عنوان مثال در مورد انتصاب سرلشکر زاهدی به نخست‌وزیری مردک پدرسوخته می‌خواهد از خودش قهرمانی بسازد. شاه گفت: هیچ فکر نمی‌کرد کتاب حاوی این همه لاطائلات باشد، تاءبید کرد که باید سعی کنم جلوی انتشار آن را بگیرم. گفتگوهای من با شاه (خاطرات محرمانه امیراسدالله علم)، ج ۲، ص ۸۶۳

نکارش کتاب کودتا در کودتا توسط روزولت

برخلاف امریکایی‌ها که بیش از اندازه درباره نقش خود در جریان سقوط مصدق و بازگشت شاه به مسند قدرت سر و صدا به راه انداختند انگلیسی‌ها درباره نقش حساسی که در این کار

کودتا و کودتاگران

رشیدیان و جمال امامی

لیره‌ها به ریال‌های ایرانی تبدیل شد که در قرار ملاقاتی محرمانه در حومه تهران به یکی از برادران رشیدیان تحویل داده شد تا صرف طرح‌های براندازی مصدق کند. برادران رشیدیان به گروه برجسته‌ای از سیاستمداران طرفدار انگلیس پول می‌دادند. از جمله اعضای آن سید ضیاء بود که آنان می‌خواستند وی را به نخست‌وزیری منصوب کنند و جمال امامی که گروه طرفدار انگلیس را در مجلس رهبری می‌کرد.

ام.آی.شش، ص ۵۷۳

زاهدی، خواجه نوری و سیا

در ۲۷ آوریل، همراه با اخباری که زاهدی نامزد مشترک قابل توجه خواهد بود، تاءبید نهایی از وزارت کشور ایالات متحده رسید. ابراهیم خواجه‌نوری سیاستمدار، کارآزموده و روانپزشک نیمه‌وقت زاهدی را به رئیس مرکز سیا معرفی کرده بود و با این فرض که اتحاد با امریکایی‌ها به سلطه انگلیس بر ایران خاتمه می‌دهد.

ام.آی.شش، ص ۵۸۳

جاسوس جزء کارآمد پایگاه سیا

در ساعت ۵:۵۵:۱۵ [۲۸ مرداد] رادیو تبریز، اشغال این ایستگاه را توسط نیروهای وفادار به شاه گزارش داد و اعلام کرد: «شهر آذربایجان در دست ارتش است.» همان‌گونه که این رادیو برنامه‌هایش را ادامه می‌داد، آشکار شد که یکی از گویندگان به نام محمد دیهیم، سرکرده فداکاران آذربایجان و از جاسوسان

عرض کردم موضوع ملی شدن نفت یک وسیله برای نیل به استقلال سیاسی و اقتصادی بود. در شرایطی که استقلال باشد می‌توان با ارزیابی‌های منطقی خیر و مصلحت جامعه را تاءمین کرد، قانون اساسی یا هر قانون دیگر باید سندی پویا و زنده باشد؛ در بسیاری از کشورها ممکن است قانون اساسی اصلاح نشود ولی متناسب با مقتضیات و ضرورت‌های زمان اگر تفسیری مترقیانه از آن صورت گیرد می‌توان منافع ملی آن جامعه را تاءمین کرد. کما این که منشور ملل متحد فقط در دو مورد یکی افزایش اعضای غیر دائمی شورای امنیت و دیگر افزایش اعضای شورای اقتصادی و اجتماعی اصلاح شده اما اقدامات مهمی که منشور در زمینه حقوق بشر و ختم استعمار و ... انجام داده همه در پرتو تفاسیر مترقیانه بوده و قانون اساسی وقتی می‌تواند سند معتبری باشد که جنبه پویا و خلاق داشته باشد. اگر قوانین اساسی خصوصیت متافیزیکی داشته باشد دیگر اسمش قانون اساسی نیست. دولت که کارگزار مردم و پاسخگو است باید بتواند این قانون اساسی را به عنوان سندی زنده و دینامیک حفظ کند. در این صورت حکومت قانون، دموکراسی، حقوق بشر و آزادی‌های اساسی که در هم تنیده‌اند همدیگر را تکمیل می‌کنند، در غیر این صورت و در شرایط استثنایی و بحرانی خاصیت خود را از دست می‌دهند. اگر شما قانون اساسی فرانسه، ایتالیا و آلمان را مطالعه بفمائید متوجه می‌شوید که در زمان جنگ و بروز بحران‌ها این مجالس هم اختیارات بیشتری را به رئیس کشور، رئیس‌جمهور یا نخست‌وزیر تفویض کرده‌اند. چون در شرایط بحرانی موضوع ضرورت‌های فوری و فوری مطرح است. حرکت‌های انقلابی از Force های لازم برای پیشبرد اهداف خود استفاده می‌کنند و این در همه دنیا معمول است. در شرایطی که دولت ایران مشکلات اقتصادی داشت و تحریم شده بود، دکتر مصدق چاره‌ای نداشت جز این که دست به انتشار اسکناس بزند. مسائل اقتصادی در شرایط بحرانی جنبه روانی پیدا می‌کند و اگر آشکار می‌شد که اسکناس بدون پشتوانه چاپ شده، اصلاً سیستم اقتصادی کشور به هم می‌خورد. ما باید در مورد هر عملی قضاوت خود را متناسب با شرایط آن زمان ارزیابی کنیم. بنابراین تصور می‌کنم در آن شرایط دکتر مصدق چاره‌ای نداشت چون پاسخگو بود و بالاخره می‌بایست تصمیم بگیرد ولو آنکه دوستانش هم با بعضی از خط مشی‌های او مخالف باشند. البته او باور داشت که خودش صحیح فکر می‌کند ولی فراموش نکنیم که این موضوع برای هر مسئول دیگر هم وجود دارد. وقتی که بیسمارک به قدرت رسید، چون احساس می‌کرد در مقابل مردم آلمان و آینده این کشور مسئولیتی دارد مجبور شد که در مقابل حتی طبقه خودش - یونکرها - موضع بگیرد و قوانینی وضع کرد که در آن تاریخ خلاف مصالح آنها بود، قوانینی که سوسیال‌دموکرات‌ها جزو آرمان‌های جزمی خود می‌دانستند مانند بیمه‌های اجتماعی و امثال آن. اتفاقاً دکتر مصدق هم علیه طبقه خودش یعنی اشراف حرکت کرد به طوری که تمام طبقه اشراف و فامیل‌های خودش در مقابلش ایستادند چون موضعگیری‌های او خلاف منافع آن روز آنها بود. البته من نمی‌گویم که دکتر مصدق یک قدیس بود و نمی‌گویم که از او بت بسازیم. در این صورت تبدیل به یک فرقه مذهبی می‌شویم که فقط به حوادث گذشته دلخوش است.

خیلی متشکرم

داشتند سکوت اختیار کردند و گناه همه مسائل و مشکلات بعدی را به گردن امریکایی‌ها انداختند همان‌طور که می‌بینیم طرح اصلی سرنگونی مصدق که به طرح آجاکس معروف شد از طرف انگلیسی‌ها تهیه شده بود ولی وقتی که کرمیت روزولت می‌خواست کتابی درباره جریان وقایع سال ۱۹۵۳ در ایران بنویسد به او توصیه شد به نقش دولت انگلیس در این ماجرا اشاره نکند. کرمیت روزولت نقش دولت انگلیس را در جریان این وقایع مسکوت گذاشت و در مواردی که ناچار بود به نقش انگلیسی‌ها اشاره کند آن را به شرکت نفت انگلیس و ایران نسبت داد. با وجود این پس از چاپ کتاب شرکت بریتیش پترولیوم تهدید کرد که اقدامات قانونی علیه نویسنده و ناشر به عمل خواهد آورد و در نتیجه چاپ اول کتاب از بازار جمع‌آوری شده پس از تجدیدنظر چاپ و منتشر شد.

جنگ قدرت در ایران، ۱۳۶۳، ص ۸۵

هزینه پول کودتای کرمیت روزولت

هزینه عملیات کودتا، تمام و کمال امریکایی‌ها پرداخته‌اند. کرمیت روزولت در مصاحبه با مخبر روزنامه لوس آنجلس تایمز (۲۹ مارچ ۱۹۷۹) گفته است: «بلغ یک میلیون دلار برای ترتیب دادن تظاهرات خیابانی به منظور سقوط دولت ناسیونالیست مصدق، که ۳۰۰ کشته به جای گذاشت، در اختیار ما بوده، که حدود ۷۵۰۰۰ دلار آن خرج شده است. بقیه پول را در گاو صندوق مطمئن گذاشتیم و پس از پایان عملیات مبلغ مزبور به شاه تحویل داده شد.

جنبش ملی شدن صنعت نفت ایران و کودتای ۲۸ مرداد، ص ۳۳۷

سرلشکر گیلان‌شاه در میان کودتاچیان

عصر آن روز ۱۷ اوت / ۲۶ مرداد پر جنب و جوش‌ترین و خسته‌کننده‌ترین زمان برای پایگاه بود. در این هنگام ارتباط با جاسوسان اصلی کیوانی و جلیلی برقرار و دستورالعمل‌هایی به آنان داده شد. در داخل محوطه سفارت، روزولت و کارول با سران گروه خود نشستی اضطراری و طولانی برپا داشتند. سرلشکر زاهدی و فرزندش اردشیر، تیمسار گیلان‌شاه، سه برادران رشیدیان و سرهنگ فرزندانگان. هنگامی که به حضور این گروه نیاز بود، آنان در کف ماشین دراز کشیده و یا با جیب‌های روبسته به محوطه سفارت رفت و آمد می‌کردند.

اسناد سازمان سیا، ص ۱۲۹

برادران توطئه‌گر امریکایی و انگلیسی

دو توطئه‌گر کرمیت روزولت نیز برادر بودند. بعداً که ما با حفظ جوانب احتیاط منابع خودمان را برای یکدیگر فاش می‌کردیم نخستین نگرانی‌مان این بود که مبادا هر دو همان دو نفر را استخدام کرده باشیم. اما خوشبختانه معلوم شد که چنین نیست. هر دو جفت با بازار، یعنی جامعه تجاری، روابط خوبی داشتند. جفت روزولت از یک طرف هم با نیروی مسلح در تماس بودند و جفت ما هم با شاه ارتباط داشتند.

عملیات چکمه، ص ۴۶

مسکوت گذاشتن پرونده حجازی

دربار تمام قدرت و نفوذ خود را برای مسکوت ماندن پرونده سرلشکر حجازی به کار حجازی به کار می‌برد و به همین جهت سرتیپ عظیمی به دستور مستقیم شاه حاضر نشد پرونده حجازی و همدستانش را به جریان بباندازد و صریحاً اعلام داشت که فرماندار نظامی در این کار دخالتی ندارد. اما چون افکار عمومی اجازه نمی‌داد که پرونده کودتا فراموش شود ناگزیر عظیمی رفت...

خواندنیها، شماره دهم، سال سیزدهم، ۳ آبان ۱۳۳۱

حجازی و زاهدی مهره‌های ۲ دولت

میدلتن در تلگرافی که به وزارت خارجه بریتانیا فرستاد چنین نوشت: اینک بیماری خودبزرگ‌بینی مصدق به مرز جنون نزدیک می‌شود... و چنین می‌نماید که هیچ چیز جز یک کودتا نمی‌تواند ایران را از افتادن در دست کمونیستها بازدارد.

در هر حال نامزد رهبری چنین کودتایی آن‌گونه که در گزارش مشترک در سفارتخانه انعکاس دارد سرلشکر زاهدی و سرلشکر حجازی هستند.

خواب آشفته نفت، ص ۵۷۷

سرلشکر عبدالحسین حجازی

۱۳ شهریور ۱۳۳۱ [ناصرخان در ملاقات با چند امریکایی به نامه‌های جرنگل [متخصص خاورمیانه در وزارت خارجه آمریکا...]] در ضمن صحبت از سرلشکر حجازی تعریفی شد که خوب صاحب‌منصبی است یعنی آنها تعریف کردند، حس می‌کنم حجازی را برای کودتا و این قبیل کارها می‌خواهند.

سالهای بحران، ص ۳۱۲

باغ باتمانقلیچ محل مذاکره کودتاچیان

اقرارهای سرهنگ زندکرمی، او در دنباله افشاگرهای خود گفته بود: پس از دو جلسه مذاکره در سفارت آمریکا، تصمیم گرفتیم محل اجتماعمان را عوض کنیم. ابتدا در منزل سرهنگ عباس فرزندانگان جمع شدیم. پس از چند جلسه که در آنجا طرح‌ریزی کردیم، برای اینکه حضورمان جلب توجه نکند، جایمان را عوض کردیم و به باغ سرتیپ باتمانقلیچ در کیلومتر ۱۹ جاده کرج رفتیم در این محل که سرهنگ امریکایی هم حضور داشت درباره طرح اجرای کودتا بحث و مذاکرات خود را دنبال کردیم.

خاطرات سیاسی رجال ایران از مشروطه تا کودتا، ج ۲، ص ۹۲۴

باتمانقلیچ شکست خورده

[باتمانقلیچ پس از دستگیری در ۲۵ مرداد]: وقتی قدم به پله دوم ساختمان دژبان گذارد شروع به لرزیدن کرد و در پله چهارم دیگر قدرت از زانوهایش سلب شد و افتاد روی پله‌ها. در آن وقت بود که شیون کشید و فریاد کرد: مگر من چه ناخدمتی به پیشوای بزرگ ملی جناب آقای دکتر مصدق کرده‌ام که باید به دژبانی جلب شوم.

سالهای بحران، ص ۴۱۹

آموزش فرزندانگان توسط سیا

با توجه به این واقعیت که سیا در آن زمان هیچ‌گونه عوامل نظامی که به برنامه تی. پی. آژاکس یاری برساند در اختیار نداشت پیشنهاد شد که به سرهنگ نماینده پایگاه سیا، آبان فرزندانگان آموزش‌های ویژه داده شود. فرزندانگان در خانه‌های امن در واشنگتن با کمک مربیانی از سنجش آموزش تعلیم دید... فرزندانگان که یک افسر مخابرات بود به علت حساسیت فراوان عملیات تی. پی. آژاکس مورد آموزش دستگاه دروغ‌سنج قرار گرفت در اوایل ژوئیه (تیر) نیز او هدایت شد تا به تهران برود...

اسناد سازمان سیا، ص ۲۰۸

اشرف

من به [دکتر مصدق] توضیح دادم که برادرم هم مانند بسیاری از ایرانیان طرفدار ملی بودن نفت است اما به شرط آنکه این کار به صورتی منطقی و از طریق مجاری صحیح انجام گیرد. جواب او این بود: اگر شما بگذارید می‌شود.

من و برادرم، ص ۲۱۶

اعتراف سرهنگ اخوی

روز ۲۶ مرداد، سرهنگ حسن اخوی که از متهمین توطئه کودتا بوده و به علت ترس از مجازات در خانه‌اش تعارض کرده بود به رئیس ستاد ارتش سرتیپ تقی ریاحی تلفن می‌کند و مصرانه درخواست می‌نماید برای دیدار او به منزلش برود. اخوی در این ملاقات به همکاری در کودتا اعتراف می‌کند و نام چند تن از کودتاچیان را فاش می‌نماید.

در کنار پدرم، مصدق، ص ۱۷۰

مزدور کوچک

آزموده شخصیت پایینی داشت. از آن تیپ مزدوران کوچک و حقیری که برای خوش‌خدمتی از هیچ جنایتی روگردان نیستند. سابقه بیماری روانی داشت. در ماههای آخر حکومت پدر، خود را در صف افسران ناسیونالیست جا زده بود. بی‌تردید اگر کودتای ۲۸ مرداد شکست می‌خورد در نقش مخلص نهضت ملی، دادستانی محاکمه سپهبد زاهدی را به عهده می‌گرفت.

در کنار پدرم مصدق، ص ۱۴۱

امینی‌ها

امریکایی‌ها روی برادران امینی کار کردند اما نتوانستند موافقت آنها را جلب کنند. ابوالقاسم امینی که در آن زمان کفیل وزارت دربار بود می‌گفت نماینده‌ای از یک سفارت خارجی به او گفته است سفارت او حاضر است برای سرنگون کردن مصدق علاوه بر مخارج لازم، ۵ میلیون دلار هم تقدماً به برادران امینی بدهد ولی او این پیشنهاد را رد کرده است.

نفت، قدرت و اصول، ص ۴۶۵

انگلیس‌های بی‌سواد

آیت‌الله کاشانی از نظر یک خبرنگار امریکایی: «کاشانی همه را به شوخی بی‌سواد خطاب می‌کند و از انگلیس‌های بی‌سواد بیش از هر بی‌سواد دیگری متنفر است. رهبر مسلمانان ایران به نفوذ کمونیست‌ها در ایران عقیده و ایمانی ندارد و معتقد است که تا قوانین اسلام بین ایرانیان حکمفرمایی می‌کند نفوذ و سلطه کمونیست‌ها که خود نوعی از عمال امپریالیسم می‌باشند غیرممکن و محال است.

خواندنیها، سال ۱۳، شماره ۲۶، ۲۹ آذر ۱۳۳۱

اردشیر زاهدی همان مصطفی ویسی است

[روزولت]:... اردشیر یکی از دوستان من بود خواستم از طریق او با پدرش تماس بگیرم ولی جرج کوویبه طور دیگری فکر می‌کرد او ترتیبی داد تا از طریق یک ایرانی دیگر که کاملاً برای این کار آمادگی داشت با سپهبد زاهدی تماس بگیرم. بدین منظور گفت: «... این مردک اسمش مصطفی ویسی است مشهور به طرفداری از آمریکاست جوانکی است که در حال حاضر اطرافیان مصدق، پلیس... کاری به کارش ندارند.

کودتا در کودتا، ص ۱۵۴

آمریکاییهایی با لهجه کرمانشاهی...

دو آمریکایی عجیب و غریب به نام جاک رد و عمو آمی (اسمهای حقیقی آنها باید مخفی بماند) شبها در کاباره‌ها ظاهر می‌شدند به زبان انگلیسی و

مجلس شورای ملی شهران نقد و انتخابات رهبران نهضت

آیت الله کاشانی و لایحه تمديد اختيارات
نظر من همان است که در نامه خود به مجلس شورای ملی نوشته‌ام و حاضر نیستم کوچک‌ترین تجدیدنظر و تعدیلی در آن بنمایم. من به هیچ‌وجه نظر مخالفی با دولت ندارم و مخصوصاً همواره دکتر مصدق را تأیید کرده‌ام. فقط از این نظر است که نسلهای آینده ما را به اهمال در نگاهداری قانون اساسی و قصور در ادای وظیفه متهم نکنند. من از این می‌ترسم که این مسئله بدعتی برای رؤسای آینده مجلس بشود و هر دولتی تقاضای اختيارات بکند در برابر آن تسلیم شوند. کیهان، دوشنبه ۲۹ دی ۱۳۳۱.

هشدار آیت الله کاشانی در خصوص عدم سوءاستفاده از

مخالفت ایشان با لایحه اختيارات

بسم الله الرحمن الرحيم

سلام بر برادران عزیز

به طوری که مستحضرید از نظر وظیفه ریاست مجلس و حفظ قانون اساسی و از لحاظ تفکیک قوای سه‌گانه به مجلس شورای ملی تذکری دادم که بعضی اشخاص بی‌اطلاع، حمل بر اختلاف شخصی بین اینجانب و جناب آقای دکتر مصدق نخست‌وزیر نموده و مغرضین، انتشارات خلاف واقع داده و خواسته‌اند از این موضوع سوءاستفاده نمایند. باید به عموم برادران ایرانی عرض کنم که آنچه به مجلس عرض شد یک تذکر قانونی و صرفاً به منظور حفظ قانون اساسی بود که البته در این باره مذاکره و راه‌حلی شاید در نظر گرفته شود.

فرستادند تا چنان عمل کنند که گویی توده‌ای هستند که پیکره‌ها و مساجد را سنگباران می‌کنند.»

نقش انگلیس در کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲

کاریکاتورهای مصدق

... توافق شد که پایگاه باید بی‌درنگ سیاست جدید خود را درباره حمله به دولت مصدق از راه کاربرد تبلیغاتی که منشاء آن نامشخص بود آغاز کند... از گروه هنری سیا که بخشی از هیأت مشاوران دستگاه بود خواسته شد تا تعدادی کاریکاتور بر ضد مصدق تهیه نماید.

اسناد سازمان سیا، ص ۸۸

اشتیاق اشرف

ما بر این باوریم که شاهدخت اشرف، خواهر دوقلوی نیرومند و توطئه‌گر شاه فردی مناسب است که می‌تواند او را به بازی کردن نقش خود ترغیب کند ما مطمئنیم که اشرف مشتاقانه در راه سرنگونی مصدق همکاری خواهد کرد، از این رو باید با او در محل سکونت کنونی‌اش تماس گرفت، او را به وظیفه‌اش آگاه ساخت و به ایران فرستاد... .

اسناد سازمان سیا، ص ۱۸۰

جوان پارسی و وودهاوس

... توسط زاینر بود که با یک جوان پارسی اهل بمبئی که با شاه هم‌مدرسه بود آشنا شده از خدماتش بهره‌مند شدم. گرچه در آن زمان شغل محقری داشت. ولی بعدها به خاطر خدماتش به روابط ایران و انگلیس به شهرت رسید و به سر شاپور ریپورتر ملقب شد.

اسرار کودتای ۲۸ مرداد، ص ۳۸

عمر یا عبدالحسین مفتاح

یک روز صبح یک کارمند عالی‌رتبه ایرانی وارد سفارت انگلیس شد تا اطلاعاتی در اختیار ما بگذارد. او آنچنان آشکارا آمد انگار هرگز به فکر او خطور نکرده که کار ناشایسته‌ای انجام می‌دهد. در مقام مدیرکل یکی از وزارتخانه‌های مهم، او بدین نتیجه رسیده بود که مصدق مشغول ویران کردن و به ورشکستگی کشاندن ایرانیان است... به دلایل امنیتی ما نام مستعار «عمر» را بر او گذاریم... عمر شخصاً به نمایندگی از سازمان مربوطه در هیئت دولت مصدق شرکت می‌کرد. هفته‌ای دو سه بار من و او به طور خصوصی ملاقات می‌کردیم و جزئیات محرمانه داخله دستگاه حکومتی را می‌شنیدیم.

اسرار کودتای ۲۸ مرداد، ص ۴۲، ۴۳

خبرچین ام. آی. شش

عمر به من اطلاع داد که در اوایل ماه اکتبر قطع روابط دیپلماتیک با انگلستان تصویب شده ولی روز هفدهم [اکتبر] اعلام شد بدون اینکه حتی به کاردار ما اطلاع داده باشند.

اسرار کودتای ۲۸ مرداد، ص ۵۱

اهمیت کودتا

ریچارد هلمز رئیس سیا از ۱۹۷۳ تا ۱۹۶۵: اهمیت کودتای ۱۹۵۳ در ایران در آن است که سابقه‌ای را برای فعالیتهای مشابه در جاهای دیگر پدید آورد.

سیاست خارجی آمریکا و شاه، ص ۱۹۶

لهجه‌های مختلف آن صحبت می‌کردند ولی بعداً معلوم شد که خیلی سلیس به زبان کردی حرف می‌زنند و به لهجه‌های کرمانشاهی، خرمشهری، آذربایجانی نیز آشنا هستند و همه اینها را از پدر و مادر مهاجر خود یاد گرفته‌اند.

کودتا در کودتا، ص ۱۵۶

عبارت رمز رادیو بی.بی.سی

روزولت در دیدار با شاه: مسئله مهمی را که باید روشن می‌کردم این بود که من در آنجا از طرف رئیس جمهور آمریکا آیزنهاور و نخست‌وزیر انگلیس چرچیل حضور یافته بودم.

قرار بود که پرزیدنت آیزنهاور این موضوع را طی نطقی که در ۲۴ ساعت آینده در سانفرانسیسکو ایراد می‌کرد با بیان جمله خاصی تأیید نماید و چرچیل هم طوری ترتیب داده بود که در اعلام ساعت برنامه بی.بی.سی شب بعد به جای اینکه بگویند حالا نیمه‌شب است اعلام شود حالا «درست» نیمه‌شب است.

شاه تذکر داد همانقدر که مرا شناخته، احتیاج به هیچ نوع تأیید دیگری ندارد... .

کودتا در کودتا، ص ۱۶۸

شبکه شهری عملیات چکمه

سازمان شهری متشکل بود از تعدادی افسر ارشد، وکیل مجلس و سناتور، ملا و بازرگان و روزنامه نویس و کهنه سیاستمدار، همراه با سردهسته‌های ارادل و اوباش، همه این نیروها که به وسیله برادران هدایت می‌شدند قرار بود کنترل تهران به دست بگیرند و سپس مصدق و وزرای او را دستگیر کنند.

عملیات چکمه، ص ۳۹

پاداش رشیدیان‌ها

به گفته یکی از مسئولان سازمان M۱۶ چمدانهای پولی که او مأمور تحویل آنها به زینر بود بیش از یک میلیون لیره بود این مبلغ پاداش ساده‌ای بود در مقابل کاری که رشیدیان‌ها انجام دادند.

سالهای مبارزه و مقاومت، ج ۱، ص ۴۲۷

کاتم مأمور سیا در تهران

در تابستان مبارزه تبلیغاتی شدید وارد تلاشی مصممانه شد، برنامه مطلوب بی‌ثبات کردن، که با ظهور ناگهانی شش روزنامه جدید در تهران مشخص شد. مطالب گردآوری شده در واشنگتن را به سرعت به تهران بردند. برای توزیع در زمان مناسب در آنجا نگاه داشتند. این مطالب را سپس به برادران رشیدیان رساندند که در چهار پنجم از مطبوعات ایران رابطهای داشتند. کاتم در خاطراتش می‌گوید: «هر مقاله‌ای که می‌نوشتیم به سرعت در مطبوعات روز بعد ایران چاپ می‌شد.»

M۱۶، ص ۵۸۸

عمال رشیدیان‌ها

ریچارد کاتم می‌گوید: «برادران رشیدیان فرصت را غنیمت شمردند و مردمی را که در قبضه اختیار ما آمریکاییها بودند به خیابانها